

Työuupumus

Lääkärin työolot ja terveys 2019 tutkimus

Peppiina Saastamoinen, FT, tutkija

Lääkäriin työolot ja terveys 2019 -tutkimus

- Tutkimus toteutettiin Lääkäriliiton, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Helsingin yliopiston yhteistyönä.
- Verkko- ja postikyselyn kombinaatio. Tehtiin syksyllä 2019.
- Kohdejoukko: 8 000 satunnaisesti valittua lääkäriä (otos) ja 2 121 seuranta-aineistoon kuuluvaa lääkäriä. Seuranta-aineistoon kuuluva voi olla mukana myös otoksessa. Yhteensä kohdejoukkoon kuului 9 493 lääkäriä.
- Vastauksia 4 448 kappaletta, vastausprosentti 47% (otos 44%, seuranta 64%).
  - Satunnaisotokseen kuuluvia, alle 65-vuotiaita, työssä olevia vastaajia oli 2 902.

Sisältö

- Työuupumus 2019 ja 1997
- Työolot ja työuupumus – missä määrin työolot selittävät työuupumusta
- Millä tavalla työuupumus on yhteydessä uniongelmiin, palautumiseen ja koettuun työkykyyn

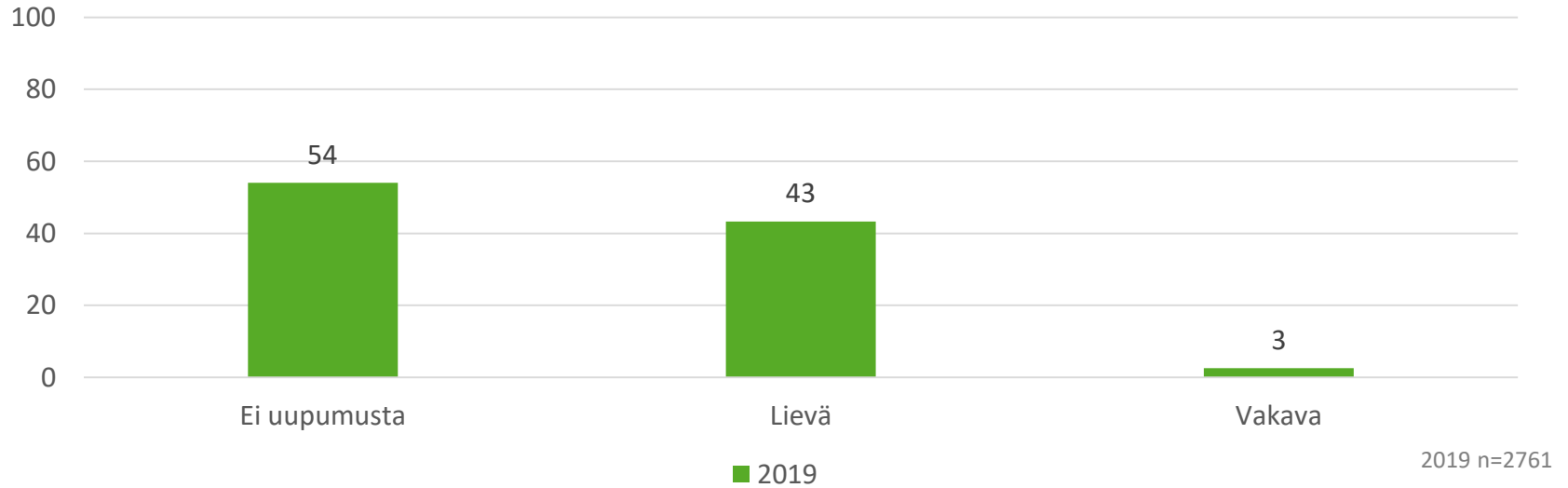
Työuupumus

- Ei ole sairaus.
- Voi altistaa mm. masennukselle, unihäiriöille, päihdeongelmille ja stressiperäisille somaattisille sairauksille sekä tapaturmille ja työkyvyttömyydelle.
- Liittyy kiinteästi haasteellisiin työolosuhteisiin.
- Usein taustalla pitkittynyt työstressi.
- Tyypillisesti tunnollisten työntekijöiden vaiva.

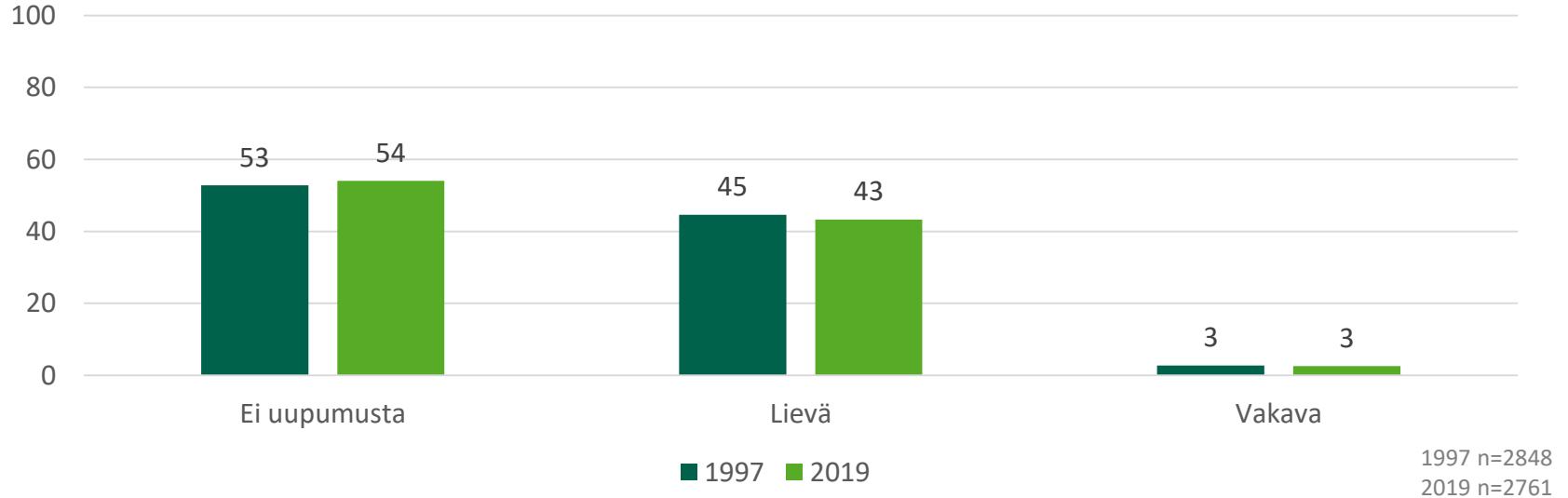
Työuupumus (Mittari: Maslach Burnout Inventory - Human Services Survey (MBI-HSS), 22 kysymystä)

- Työuupumuksen kolme osa-aluetta:
  - **Uupumusasteinen väsymys** – kehittyä, jos isotkaan ponnistelut työssä eivät riitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Lepo ei helpota uupumusasteista väsymystä.
  - **Kyynistyneisyys** – työn mielekkyys katoaa. Esim. asiakkaisiin voidaan alkaa suhtautua mekaanisesti.
  - **Ammatillisen itsetunnon heikkeneminen** – ajatus omasta osaamisesta, pystyvyydestä ja aikaan saamisesta heikkenee.

Työuupumus 2019 (MBI-HSS)

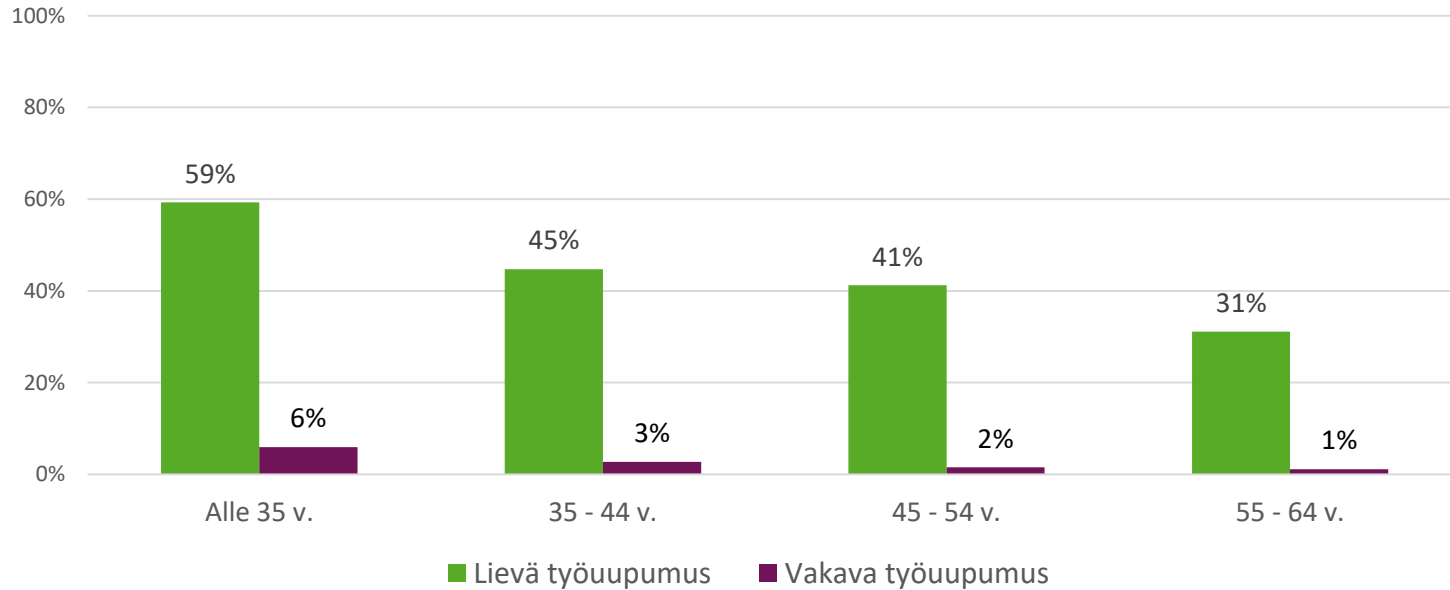
Työuupumus vertailu 1997 ja 2019 (MBI-HSS)

Tausta

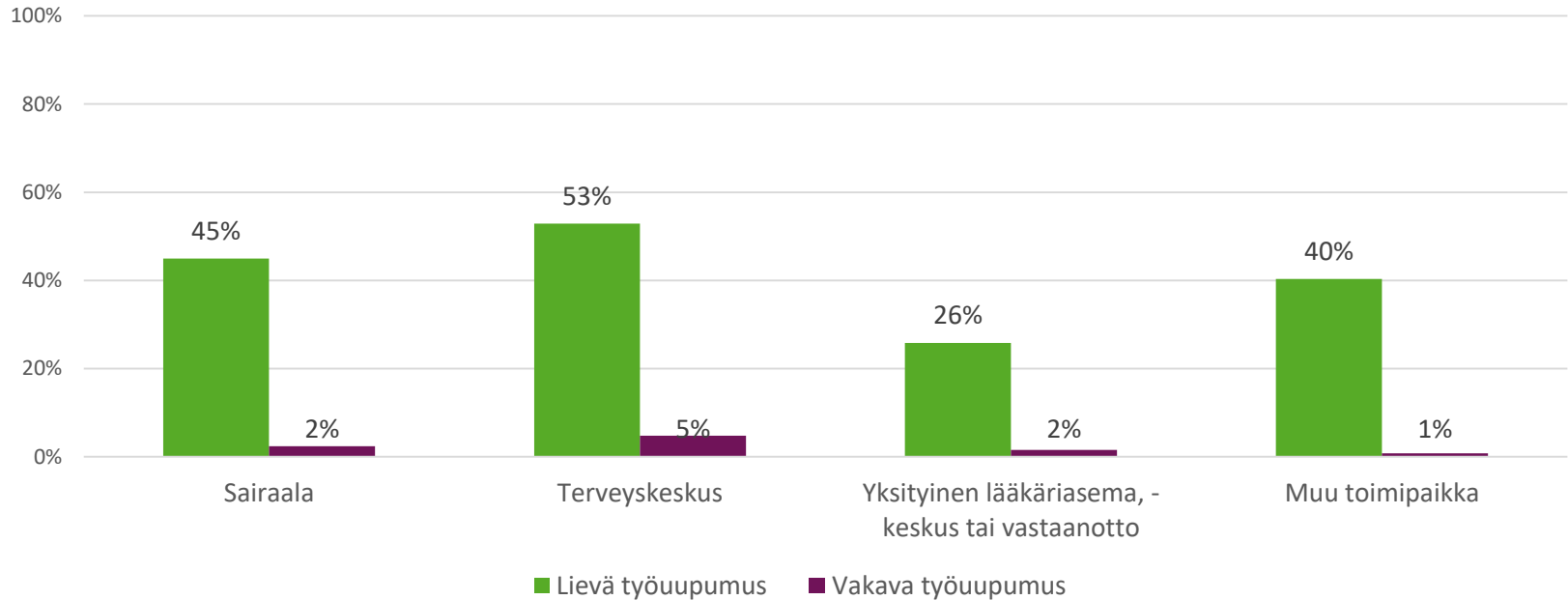

Työuupumus ikäryhmittäin (%)

N=2761

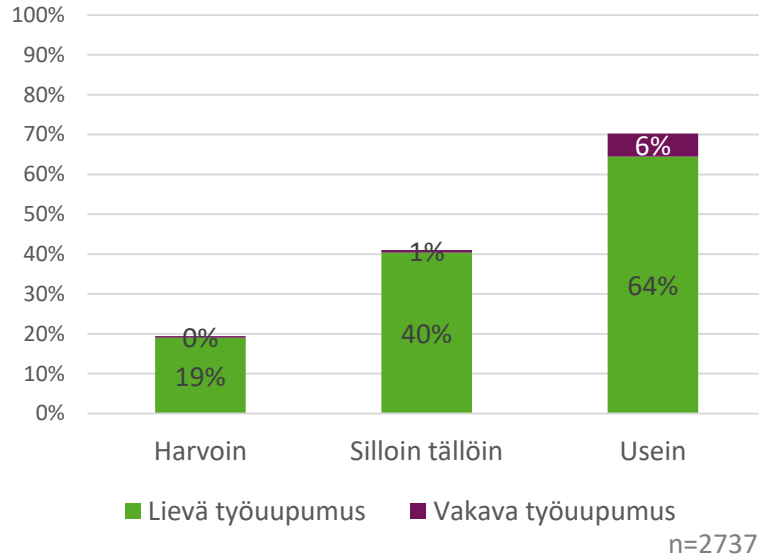
Työuupumus toimipaikoittain (%)

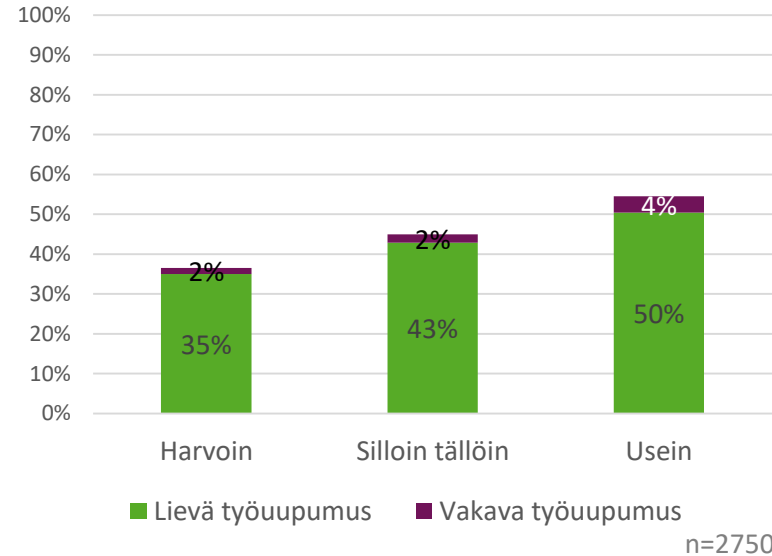
N=2753

Työuupumus ja työolot

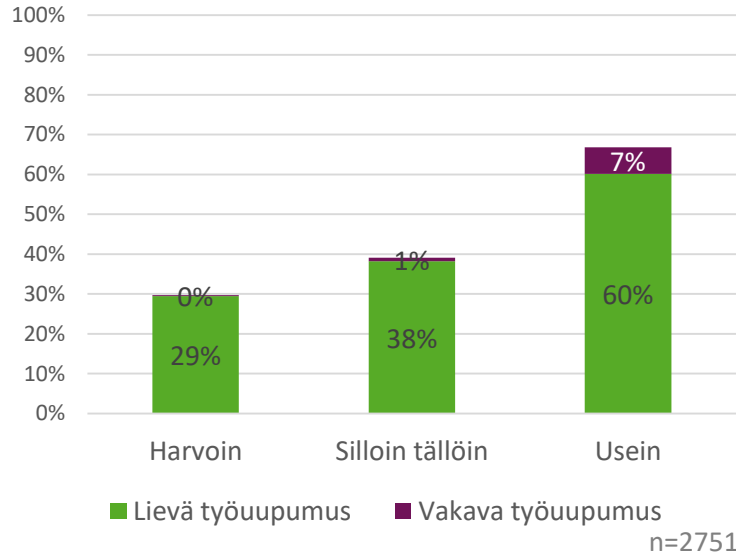
Kiireeseen liittyvä stressi

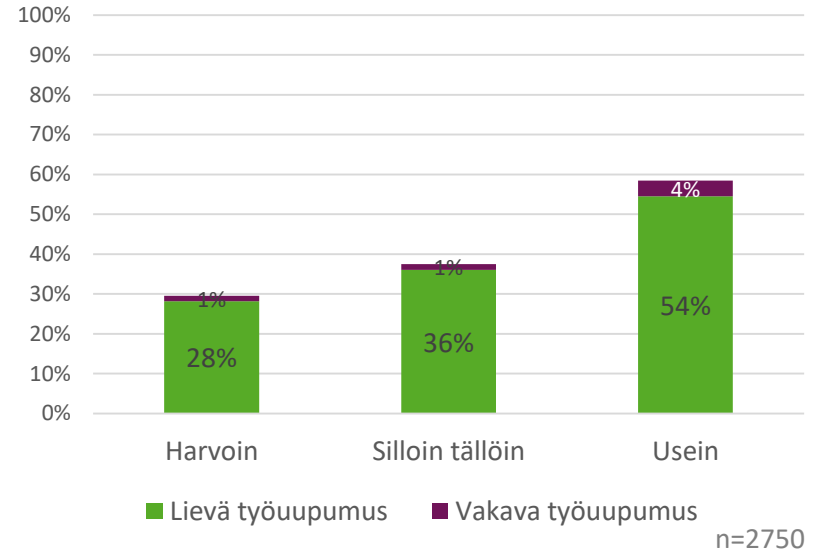
Tietojärjestelmiin liittyvä stressi

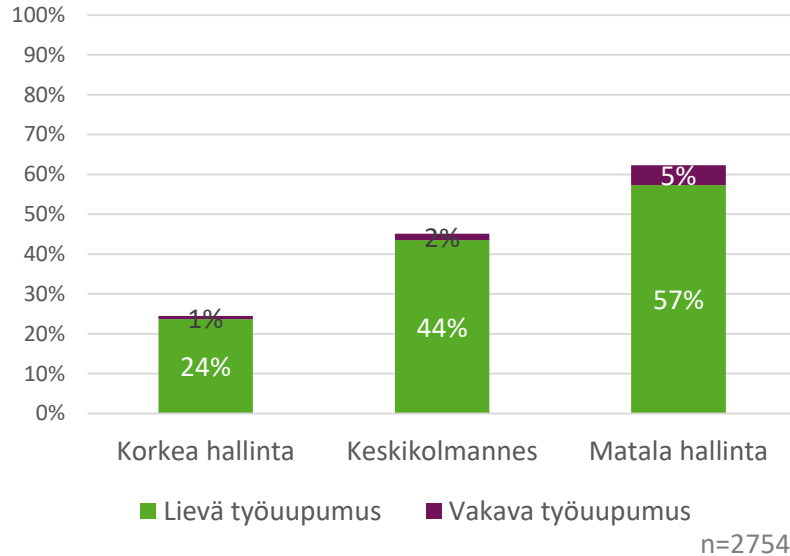
Potilaisiin liittyvä stressi

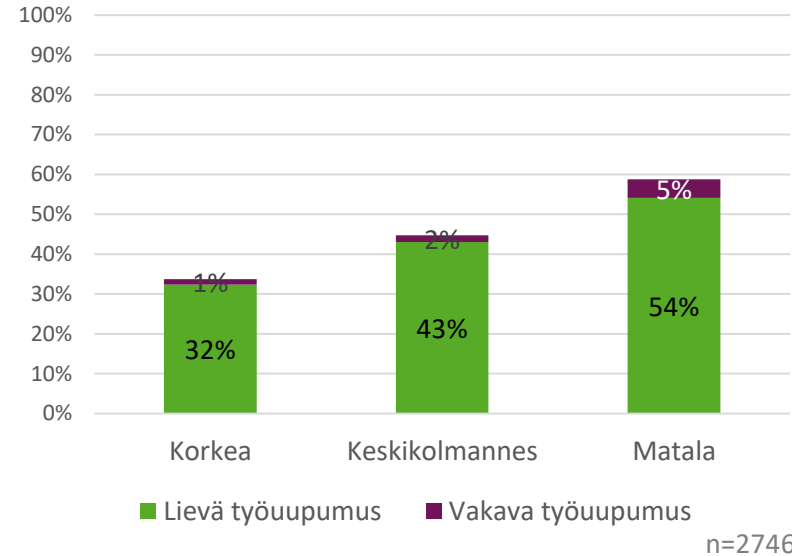
Tiimityöhön liittyvä stressi

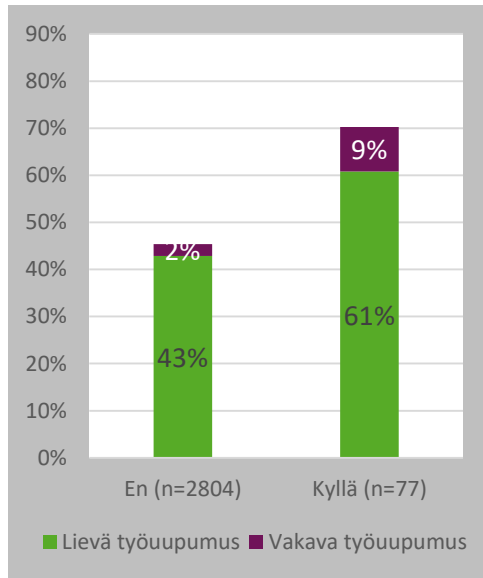
Työn hallinta (job control)

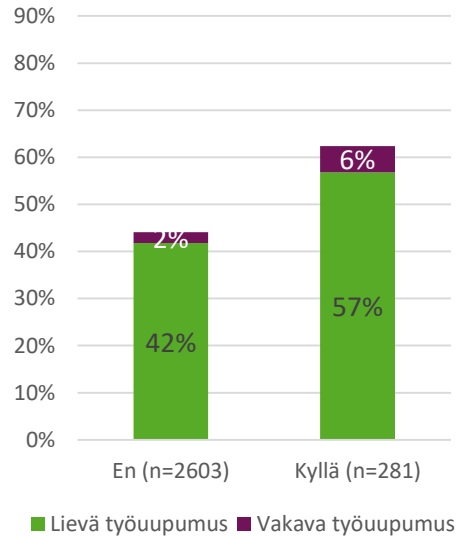
Organisaation oikeudenmukaisuus

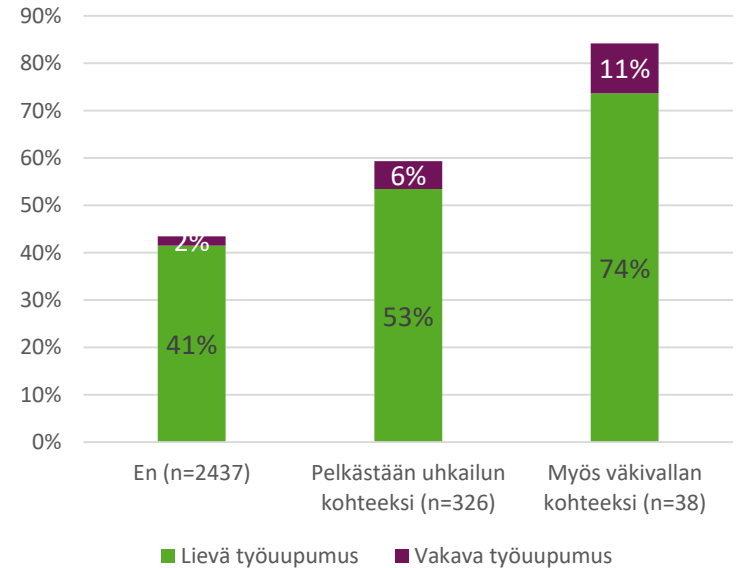
Seksuaalinen häirintä

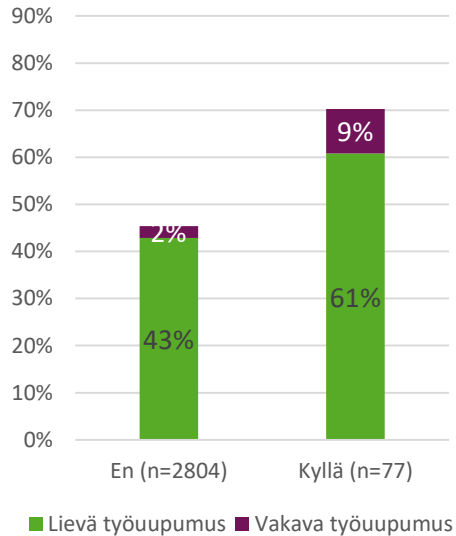
Kiusaaminen

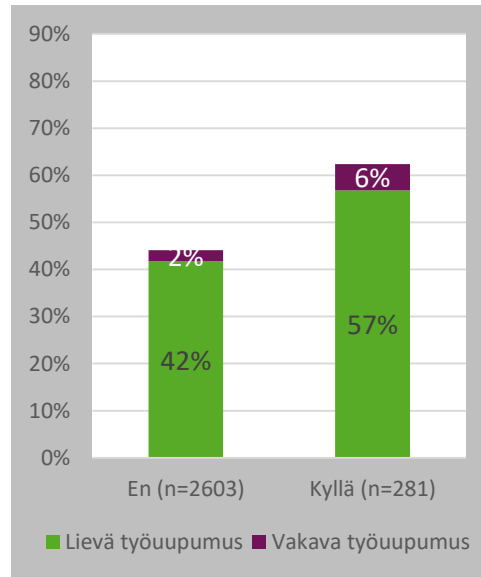
Fyysinen väkivalta

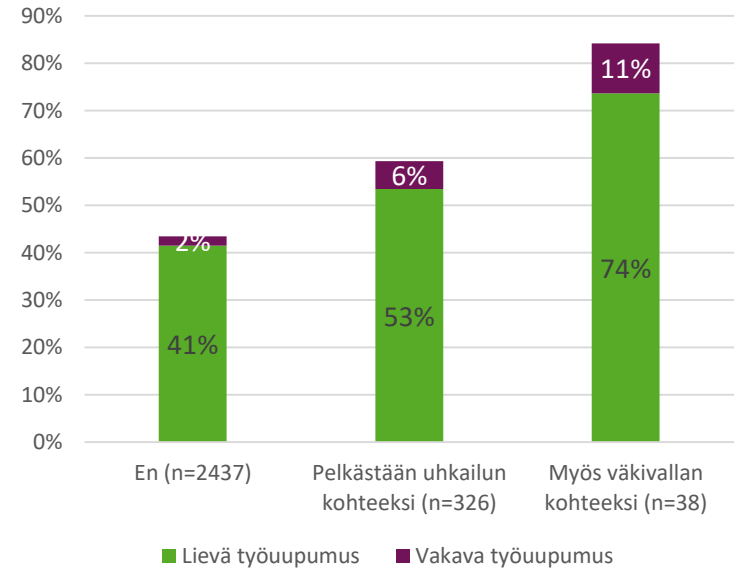
Seksuaalinen häirintä

Kiusaaminen

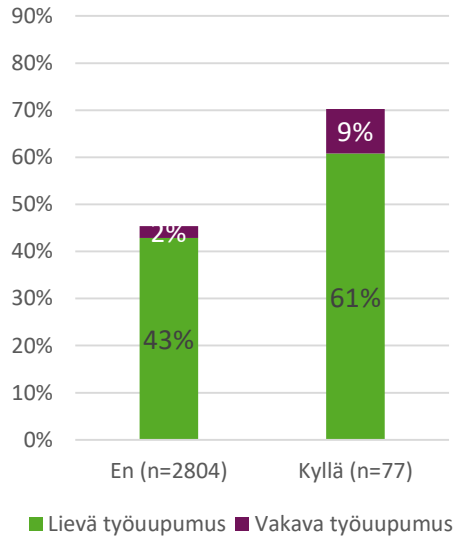

Fyysinen väkivalta

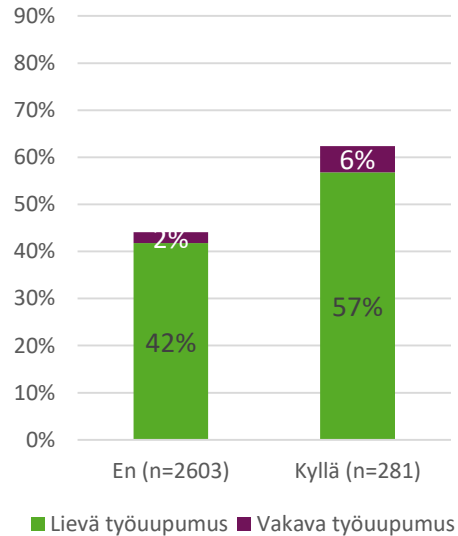

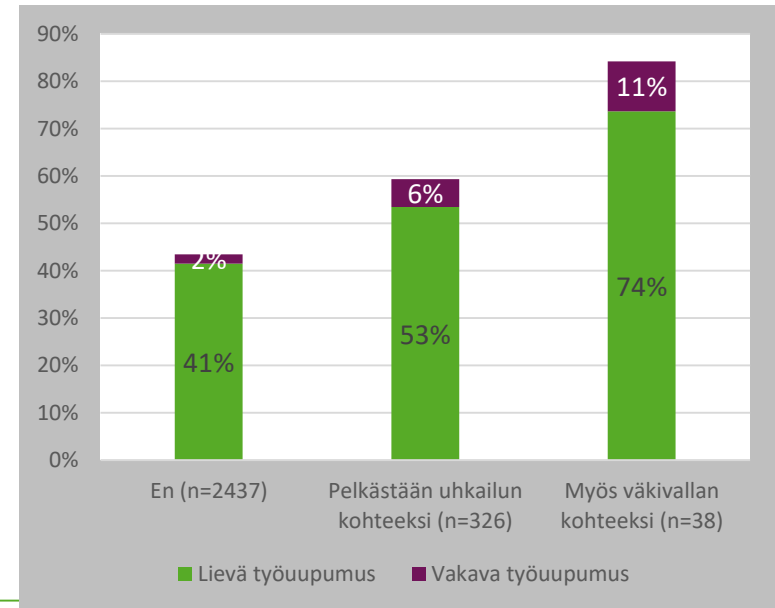
Seksuaalinen häirintä

Kiusaaminen

Fyysinen väkivalta

Mallinnettu tulos

1/3

Multinomiaalinen
logistinen
regressioanalyysi

Vakioitu ikä ja
sukupuoli. Työoloja
kuvaavat muuttujat
yhtä aikaa mallissa.

Niitä, joilla tilanne
huonoin ko. muuttujan
suhteen – verrataan
siihen kolmannekseen,
joilla tilanne on paras

	Lievä työuupumus (n=1133)		Vakava työuupumus (n=68)		
	OR	LV	OR	LV	
Kiireeseen liittyvä stressi					
Usein		6,2	(4,8-7,9)	17,7	(5,2-60,6)
Harvoin		1		1	
Tietojärjestelmiin liittyvä stressi					
Usein		1,0	(0,8-1,3)	1,4	(0,6-3,2)
Harvoin		1		1	
Potilaisiin liittyvä stressi					
Usein		2,8	(2,1-3,7)	34,4	(4,6-256,7)
Harvoin		1		1	
Tiimityöhön liittyvä stressi					
Usein		1,5	(1,1-1,9)	0,9	(0,4-2,2)
Harvoin		1		1	

Mallinnettu tulos

2/3

Multinomiaalinen
logistinen
regressioanalyysi

Vakioitu ikä ja sukupuoli

Niitä, joilla tilanne
huonoin ko. muuttujan
suhteen – verrataan
siihen kolmannekseen,
joilla tilanne on paras

	Lievä työuupumus (n=1133)		Vakava työuupumus (n=68)	
	OR	LV	OR	LV
Työn hallinta				
Matala	2,1	(1,6-2,7)	3,3	(1,2-9,0)
Korkea	1		1	
Organisaation oikeudenmukaisuus				
Matala	1,4	(1,1-1,8)	2,2	(1,0-5,0)
Korkea	1		1	

Mallinnettu tulos

3/3

Multinomiaalinen
logistinen
regressioanalyysi

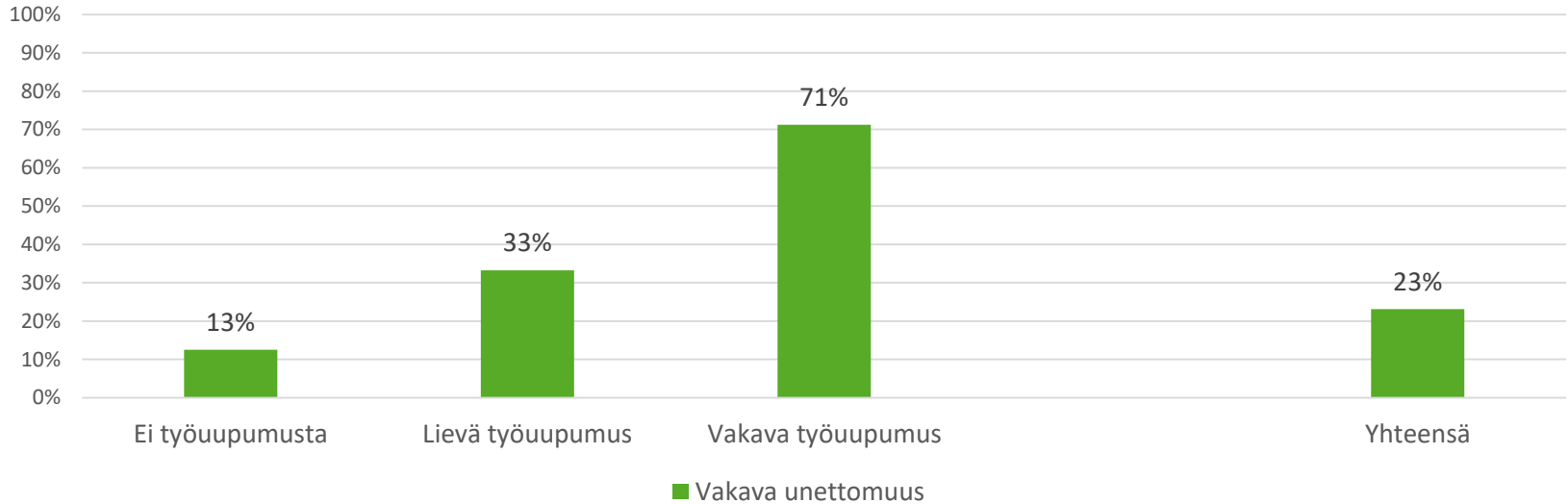
Vakioitu ikä ja sukupuoli

	Lievä työuupumus (n=1133)		Vakava työuupumus (n=68)	
	OR	LV	OR	LV
Fyysinen väkivalta	3,1	(1,1-8,9)	4,8	(1,7-21,8)
Uhkailu	1,1	(0,8-1,4)	1,6	(0,9-3,1)
Ei	1		1	
Henkinen väkivalta	1,2	(0,7-1,6)	1,7	(0,8-3,4)
Ei	1		1	
Seksuaalinen häirintä	1,3	(0,7-2,4)	1,6	(0,5-4,8)
Ei	1		1	

Työuupumus ja uniongelmat, palautuminen ja työkyky

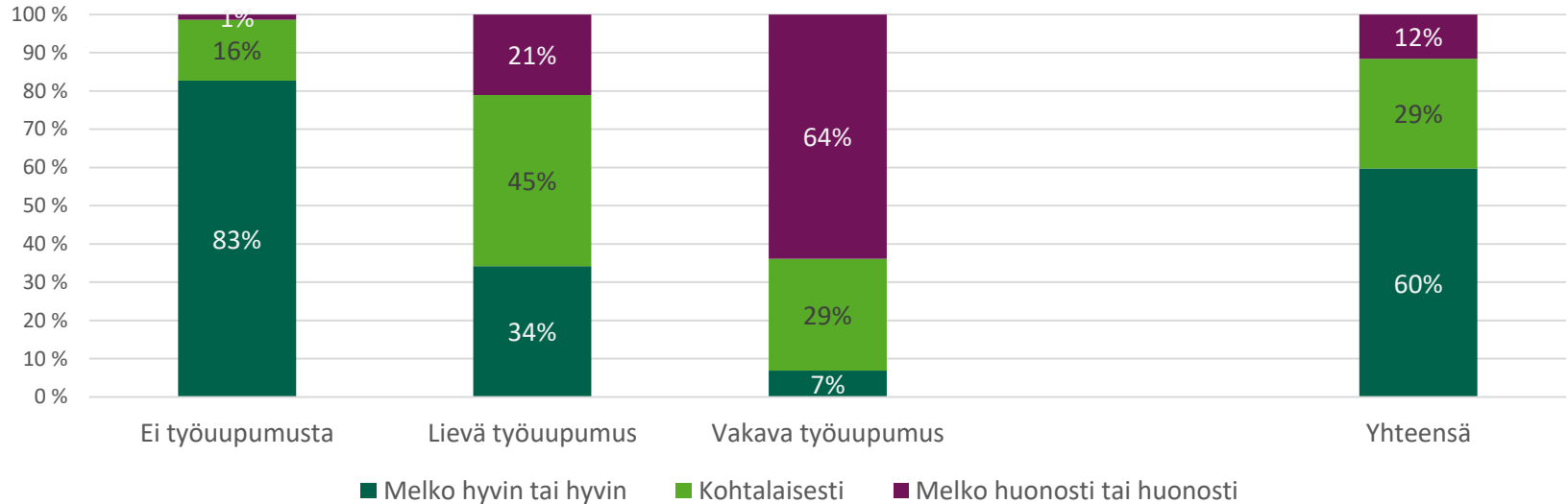
Unettomuus ja työuupumus

n=2759)

Palautuminen ja työuupumus

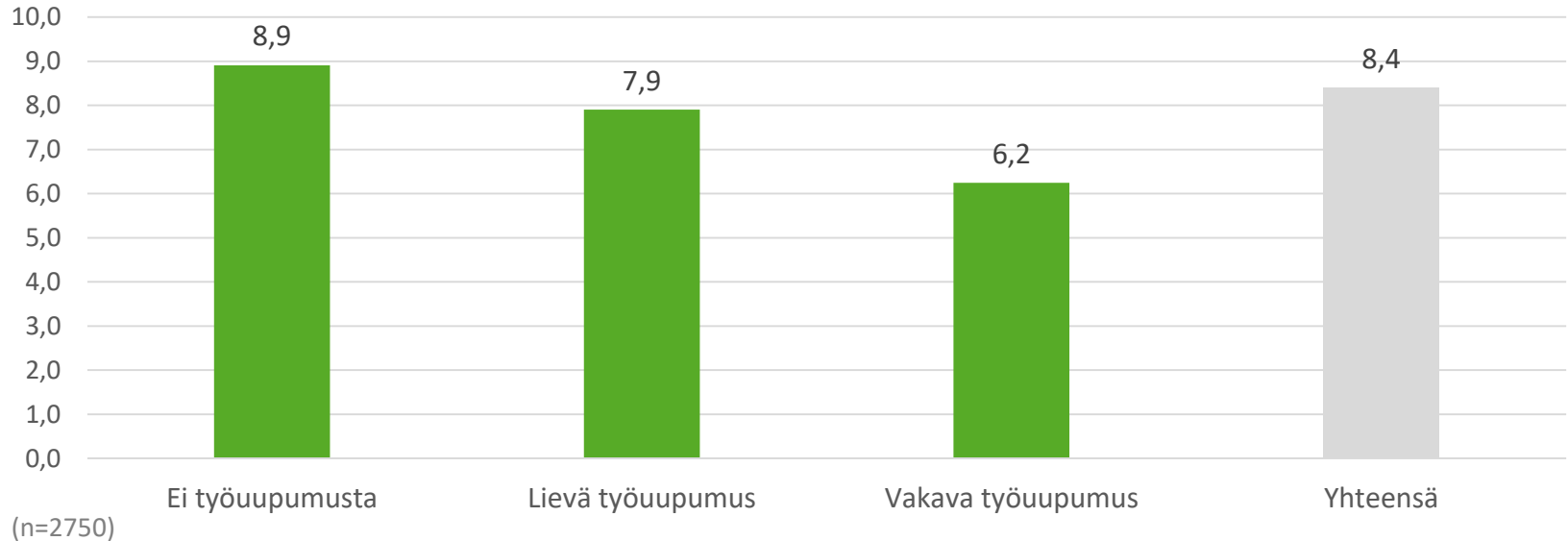
Kuinka hyvin koet yleensä palautuvasi työn aiheuttamasta kuormituksesta?

n=2743

hyvä (8–10)
alentunut (6–7)
heikko (0–5)

Työkypisteiden keskiarvo työuupumusryhmittäin

Yhteenveto 1/2

- Työuupumuksen esiintyvyys on lääkärikunnassa samalla tasolla kuin vuoden 1997 mittauksessa.
- Nuoret lääkärit kokevat työuupumusta useammin kuin vanhemmat – tämä on päinvastoin kuin väestössä yleensä.
- Työuupuneita on eniten terveyskeskuksissa ja vähiten yksityissektorilla.
- Stressin osa-alueista kiireeseen ja potilaisiin liittyvä stressi ovat voimakkaasti yhteydessä työuupumukseen. Tiimityöhön liittyvä stressi on yhteydessä vain lievään työuupumukseen. Tietojärjestelmiin liittyvä stressi ei ole yhteydessä työuupumukseen ollenkaan. Organisaation oikeudenmukaisuuden kokemukset ja työ hallinta ovat myös yhteydessä työuupumukseen.

Yhteenveto 2/2

- Fyysisen väkivallan kokemukset ovat yhteydessä työuupumukseen, mutta henkinen väkivalta ja seksuaalinen häirintä eivät sen sijaan ole.
- Työuupuneilla on useammin vakavaa unettomuutta ja heikkoa palautumista työstä kuin ei työuupuneilla. Myös heidän arvionsa omasta työkyvystä on alentunut.
- Kausaalisuuden suuntaa ei voida poikkileikkaustutkimuksessa määrittää, mutta havaitut erot korostavat sitä, että työuupuneet voivat huonommin myös muiden mittareiden valossa.